

Kvalita daňového systému v koncepte systémovej krízy (2. časť)

Teoretické a empirické aspekty zdanenia kapitálu

V súčasnom svete zvýšenej medzinárodnej mobility kapitálu, a to najmä v rámci integrovaného trhu, ako je Európska únia, môžu mať dane z firemných príjmov vplyv na rast na rôznych úrovniach. Systém zdaňovania ziskov spoločností môže ovplyvniť: rozhodovanie firiem o umiestnení ich investícií, rozhodnutie o veľkosti danej investície a rozhodnutie o umiestnení ich ziskov. Výskumy *Nicodema (2008)* predpovedajú, že priemerná efektívna daňová sadzba v rôznych krajinách by mohla ovplyvniť prvé rozhodnutie, marginálna efektívna sadzba dane druhej a štatutárna daňová sadzba tretie rozhodnutie.

Ako uvádza *Vítek (2011)*, pri medzinárodnom porovnávaní distorzií dôchodkového zdanenia spoločností sa využívajú daňové klíny. Tento koncept môže byť využitý aj pri hodnotení vplyvu národného daňového systému na medzinárodné obchodné transakcie alebo toky kapitálu. Aj napriek tomu, že *OECD (1991)* uviedlo, že nástroj nevyužívajú pri svojich investičných rozhodnutiach veľké zahraničné korporácie, sú daňové klíny považované za zaujímavý analytický nástroj a mechanizmus hodnotenia vplyvu daňového systému na financovanie investícií a alokáciu kapitálu, ktorý spočíva na viacerých princípoch. *Sorensen (2004, 2007)*, ktorý sa stal rozpracovateľom uvedenej metódy zároveň uviedol, že zdaňovanie kapitálových príjmov v rámci zdanenia príjmov fyzických osôb, ovplyvňuje podnety samostatne zárobkovo činných osôb k transformácii príjmov z práce do kapitálových príjmov alebo naopak.

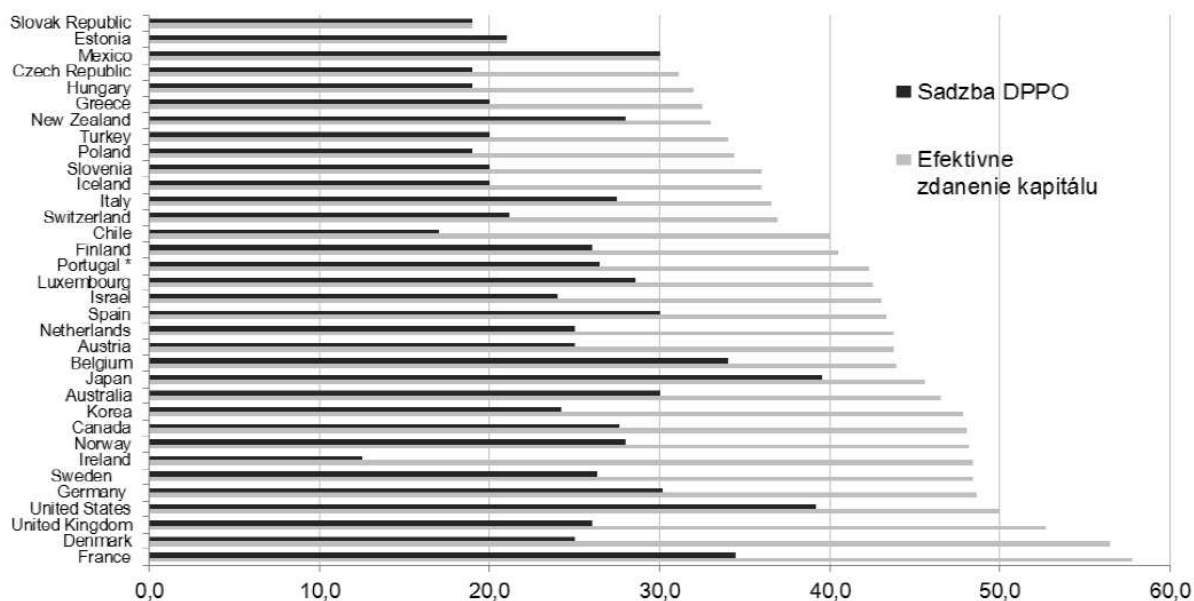
Myles (2009) poukazuje na to, že dane z príjmov (a to dane z príjmu právnických a dane z príjmu fyzických osôb) môžu ovplyvniť rozhodnutie zapojiť sa do podnikateľskej činnosti, a to v dôsledku zmien v pomere rizika a návratnosti s ním súvisiacej. Vzhľadom k tomu, že návratnosť inovácií sa zmení, môže to znížiť investície do výskumu a vývoja, ako aj ľudského kapitálu, čo bude mať v konečnom dôsledku vplyv na dlhodobý rast.

K určeniu komplexného vplyvu daní na kapitál slúži aj efektívna daňová sadzba. Efektívne daňové sadzby sú také, ktoré berú do úvahy zákonné zdanenie spoločností, ale aj

ostatné aspekty daňového systému, ktoré určujú čiastku dane a výnosnosť investícií. Berú do úvahy i osobné zdanenie a spôsob, akým sú zdanenia spoločností a jednotlivcov integrované. (OECD, 2011) Významným makroindikátorom je, obdobne ako v prípade vplyvu zdanenia práce, ITR z kapitálu, ktorá je definovaná ako podiel všetkých daňových príjmov z kapitálu a sumy potenciálne zdaniteľného kapitálu a príjmov z podnikania.

SR má v porovnaní s eurozónou veľmi nízke daňové zaťaženie kapitálu. Priemerná implicitná sadzba z kapitálu v eurozóne bola v roku 2009 na úrovni 25,2%. SR dosiahla v tom istom období nižšiu hodnotu o 8,2 p.b. Dôvodom boli najmä nízke sadzby dane z príjmov právnických osôb a nezdaňovanie dividend. Zaťaženie kapitálu v SR patrí medzi najnižšie nielen v EÚ, ale aj v rámci krajín OECD, čo Slovensku poskytuje určitú konkurenčnú výhodu pri lákaní zahraničných investorov. (Gábik, IFP, 2011)

Obrázok: Efektívne zdanenie kapitálu krajín OECD v roku 2011 (%)

Zdroj: Gábik, R. 2011. IFP, MF SR: Slovensko by malo zvýšiť podiel „dobrých“ daní.

Teoretické a empirické aspekty zdanenia spotreby

Nakoľko sa zdaňovanie spotreby vo všeobecnosti považuje za efektívnejšie ako zdaňovanie práce a kapitálu, ich význam v čase konsolidácie verejných financií narastá. Z hľadiska vplyvu spotrebných daní na ekonomický rast je ich negatívny účinok relatívne nižší v porovnaní so zdaňovaním práce a kapitálu. Preto ich môžeme zaradiť do skupiny „dobrých daní“.

Dane na tovary a služby umožňujú zdaniteľ rôzne komponenty spotreby rôznymi daňovými sadzbami. Napr. spotrebná daň z alkoholických nápojov predstavuje dôležitý zdroj príjmov verejnej správy. Z hľadiska ekonómie je to daň z negatívnej externality spôsobenej konzumáciou alkoholických nápojov, ktorá pôsobí na jednej strane prevenčne – má odrádzať ľudí od prílišnej spotreby, a na strane druhej penalizačne – ten, kto pije a tým škodí sebe aj iným, zaplatí časť tejto škody. (*Sporina - Molnárová, 2011*)

Toto tvrdenie dokumentuje aj teória *Klevena* (2004) o optimálnom zdanení zdravie poškodzujúcich tovarov vo forme spotrebnej dane. Táto teória potvrdzuje, že spotrebné dane predstavujú opodstatnenú cestu zmierenia (opravy) externalít, teda nákladov postihujúcich ostatných, ako aj nákladov samotných spotrebiteľov (alkoholu, tabaku), ktoré vznikajú v priebehu výroby alebo spotreby týchto výrobkov. V prípade spotrebných daní z alkoholických nápojov či tabakových výrobkov a tabaku, no aj produktov poškodzujúcich životné prostredie je tak ich „opravný (zmierňujúci) efekt“ vítaný, ba priam žiaduci. Základným ekonomickým argumentom v prospech zavedenia spotrebných daní je teda adresovanie negatívnych externalít vyplývajúcich z ich konzumácie.

Zdaneniu tovarov a služieb sa venoval aj *Ramsey* (1927), ktorý vyvinul systém, v ktorom dane z komodít menia rozhodovanie o kúpe tak málo, ako je to možné. Tento systém je silne závislý na cenovej elasticite zdaneného tovaru a služieb. Ak je cenová elasticita vysoká, aj malý nárast ceny výrazne znižuje dopyt. V tomto prípade, vyberanie spotrebnej dane bude výrazne meniť ich rozhodovanie pri kúpe a vytvorí tak veľkú stratu mŕtvej váhy.

V účinnom daňovom systéme, nie je vhodné zdaňovať vysokými daňovými sadzbami cenovo pružné tovary. Na druhej strane cenovo neelastické tovary sú vhodnejšie pre zdanenie vyššími nepriamymi sadzbami, nakoľko spotreba týchto tovarov sa zmení iba nepatrne. Tento výsledok - len inverzné pravidlo elasticity- je proste zvláštny prípad Ramseyho pravidla, spoliehajúce sa na silné predpoklady.

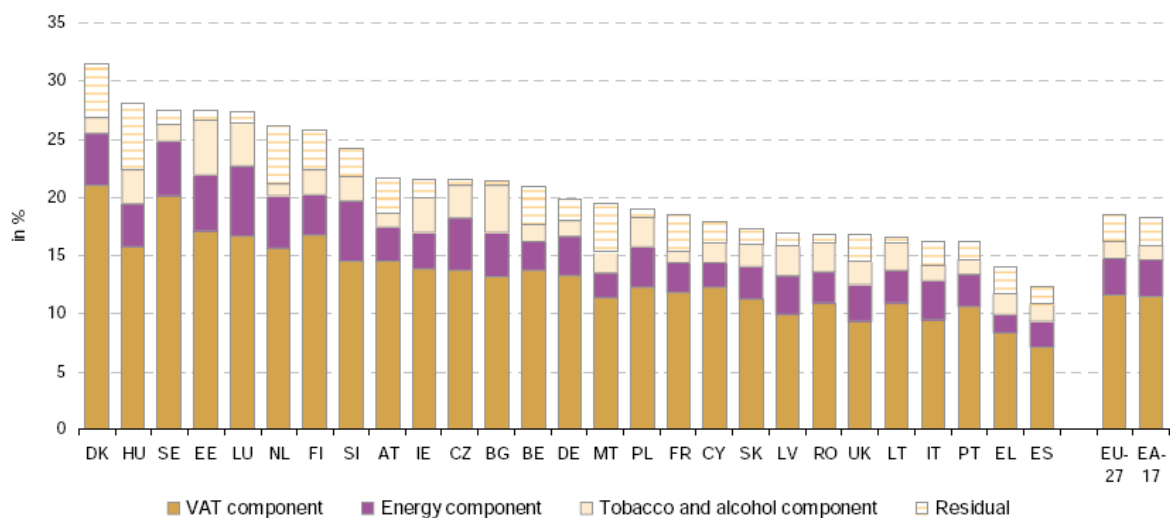
Hospodárska a finančná kríza prerušila pomerne stabilný vývoj nepriamych daní. Celkovo sa v EÚ-27 (rovnako ako v EA-17) priemerná ITR zo spotreby znížila o viac ako jedno percento od roku 2007, na 18,9% (EA-17: 18,5%). To predstavuje najväčší prepád a najnižšiu úroveň pozorovanú od roku 1995. Počas posledných dvoch rokov sa ITR znížila v 20 členských štátoch EÚ, čo čiastočne odráža dopyt stimulujúci daňovými opatreniami.

Zníženie ITR môže byť dôsledok posunu v štruktúre spotreby k primárnym výrobkom, ktoré sú zvyčajne predmetom nižších sadziieb DPH. Vplyv zohrával aj nárast daňových únikov čo viedlo k nižším daňovým príjmom v pomere k zodpovedajúcej základni.

Celková úroveň ITR zo spotreby kombinuje rad daní, ktoré sú odlišné vo svojej podstate. Hlavnými komponentmi ITR sú DPH, energie a spotrebné dane z tabaku a alkoholu, ako aj zvyškové dane (residual). Ako ilustruje graf, najnižšiu ITR v celej EÚ v roku 2009 malo Španielsko (12,3%), Grécko (14%), a Portugalsko (16,2%). Medzi krajinami s vysokou úrovňou ITR je Dánsko s 31,5%, teda viac ako tri percentuálne body oproti Maďarsku (28,2%), nasledované Estónskom a Švédskom (obaja 27,6%).

Slovensko zaznamenalo výraznejší pokles ITR zo spotreby, ktorý bol ovplyvnený zavedením zníženej sadzby DPH na lieky v roku 2007 a zníženou sadzbou na knihy v roku 2008. V roku 2009 bol výber daní zo spotreby ovplyvnený aj nákupnou turistikou, kedy kvôli depreciácii mien v okolitých krajinách sa tovary na Slovensku stali relatívne drahšie a obyvatelia preferovali nákupy v zahraničí. Rozhodujúci faktor však bol aj možný nárast daňových únikov.

Graf1: Dekompozícia implicitnej sadzby zo spotreby v roku 2009

Zdroj: European Commission: Tax reforms in EU Member States 2011. Tax policy challenges for economic growth and fiscal sustainability. EUROPEAN ECONOMY 5/2011

„Tax space“ a výzvy v daňovej oblasti v koncepte kvality daňového systému

Jednou z dvoch hlavných podmienok v súčasnosti realizovanej fiškálnej konsolidácie je identifikácia tzv. „*tax space*“, teda možnosti zvyšovania daňového zaťaženia v jednotlivých európskych krajinách.

Ako uviedla Európska komisia (2011), kvalita zdanenia je mnohostranným konceptom, ktorý sa zaoberá návrhom daňovej politiky na dosiahnutie požadovaných politických cieľov, a to pri minimalizácii nákladov na výber daní a minimalizácii negatívnych dopadov zdaňovania na ekonomický rast. V tomto koncepte je realizovaná identifikácia potenciálu daňovo založenej konsolidácii v jednotlivých európskych krajinách. Kvantitatívny skrining je v krajinách aplikovaný prostredníctvom vybraných ukazovateľov s cieľom určiť krajiny, ktoré by mohli zvážiť využitie zdanenia - okrem kontroly výdavkov - na konsolidáciu svojich verejných financií a prispieť k fiškálnej udržateľnosti. Ku kontrolným kritériám patrí: fiškálna udržateľnosť a tzv. možnosť „*tax space*“.

Krajiny eurozóny pritom v súčasnosti čelia v oblasti daňovej politiky trom základným výzvam:

- *je potrebné riešiť výraznú fiškálnu nerovnováhu v podobe fiškálnej konsolidácie so zameraním na príjmovú stranu rozpočtov,*
- *je nevyhnutné zabezpečiť, aby sa daňová štruktúra štátov viac zameriavala na podporu ekonomického rastu a*
- *je žiaduce, aby sa na základe návrhov a odporúčaní EÚ zlepšili daňové systémy krajín, a to vo všetkých typoch daní. (European Commission, 2011)*

Výsledky kvantitatívneho skriningu, ktorý realizovala Európska komisia pre všetky členské krajiny, poukazujú na nutnosť využitia „*tax space*“. Tab.1 poskytuje prehľad 17 členských krajín eurozóny, v ktorých je nevyhnutné zvážiť a implementovať opatrenia daňovej politiky v konkrétnych daňových oblastiach.

Medzi týmito krajinami sa nachádza Írsko, Španielsko, či Cyprus, Portugalsko ako aj Slovensko. V prípade Slovenska existuje dostatočný priestor na zvyšovanie daní. Treba však zdôrazniť fakt, že sa nejedná len o diskrečné zvyšovanie daní, ale predovšetkým zlepšovanie daňovej morálky a zefektívnenie systému daňovej správy. Dôkladné posúdenie mikroekonomických dopadov rastu konkrétnych typov dane zostalo mimo rámca správy

Európskej komisie, a preto by bolo potrebné, aby sa táto problematika stala predmetom ďalších analýz.

V rámci skríningu sa Európska komisia venovala týmto základným oblastiam: zníženiu daňového zaťaženia práce, presunu daňového zaťaženia smerom k nepriamemu zdaneniu, zníženiu daňových výdavkov v oblasti priameho zdanenia, zvýšeniu účinnosti DPH, zdaneniu životného prostredia a otázkam daňovej správy a riadenia.

Tabuľka1: Identifikácia žiaducich zmien v daňovej oblasti v krajinách EA-17

Country	Contribution of tax increases to consolidation	Need and room for tax shift	Cutting tax expenditure in direct taxation	Debt bias in corporate taxation	Debt bias in housing taxation	Increasing VAT efficiency	More environmentally friendly taxation: Review			Tax governance challenges
							Reduced VAT on energy	Company car taxation	Excise duty rates on fossil fuels	
BE		X	X		X	X	X	X	X	X
DE		X						X	X	
EE					X					
IE	X						X			
EL	(X)		X	X	X	X	X	X	X	X
ES	X		X		X	X		X		
FR		X	X	X		X		X		
IT		X	X		X	X	X	X		X
CY	X									X
LU				X	X		X	X	X	
MT				X		X	X			
NL		(X)			X				X	
AT		(X)	X			X		X		
PT	(X)		X		X	X	X	X	X	X
SI		(X)						X		X
SK	(X)					X		X	X	X
FI		X			X				X	

Note: (X) depicts borderline cases, i.e. where the applied criteria or sub-criteria are either not strictly met or the assumed values remain very close to the thresholds.

Source: Commission services.

Zdroj: European Commission: Tax reforms in EU Member States 2011. Tax policy challenges for economic growth and fiscal sustainability. EUROPEAN ECONOMY 5/2011

V oblasti daňového zaťaženia práce EC (2011) zistila, že...

...na základe výsledkov prevedených analýz, by mohla tretina členských štátov eurozóny podporiť svoj hospodársky rast tým, že by upravila a presunula svoju daňovú štruktúru od práce (Belgicko, Nemecko, Fínsko, Francúzsko, Taliansko, vid' stĺpec 2 Tab.1) V uvedených štátoch je vysoké daňové zaťaženie práce sprevádzané relatívne nízkym podielom príjmov zo spotreby a iných nepriamych daní (napr. daň z nehnuteľností v prípade Nemecka a Fínska). Akékoľvek znižovanie daňového zaťaženia práce by malo byť podľa odporúčaní zamerané na nízko kvalifikovaných pracovníkov a/alebo iné zárobkovo činné osoby, a to za predpokladu, že sa tieto skupiny často stretávajú s výraznými problémami uplatniť sa na trhu práce.

Presun daňového zaťaženia na oblasť nepriamych daní je v EÚ možný...

...vzhľadom k tomu, že existuje priestor v krajinách s nízkymi daňovými príjmami zo spotreby (nepriamych daní). Potvrdzujú to aj úrovne ITR zo spotreby vo viacerých členských štátoch. Optimalizácia daňovej štruktúry prostredníctvom presunu na „dobré dane – s nízkym negatívnym vplyvom na ekonomický rast“, teda oblasť nepriamych daní, môže byť realizovaná v tých krajinách, kde je podiel daňového zaťaženia práce relatívne vysoké a z hľadiska eurozóny neuspokojivé. Je potrebné zvažovať presun zdaňovania práce a príjmov zraniteľných skupín na nepriame dane.

Zvyšovanie účinnosti DPH...

...Európska komisia v správe „*Tax reforms in EU 2011*“ poukázala na to, že v mnohých štátoch eurozóny sú skutočne získané príjmy z DPH hlboko pod úrovňou, ktorá by mohla byť teoreticky nahromadená v prípade stanovenej jednotnej sadzby dane zo spotreby. Výpadok týchto príjmov môže byť spôsobený najmä v dôsledku uplatňovania znížených sadzieb DPH alebo oslobodení od dane na širokú škálu tovaru a služieb. V krajinách ako Taliansko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Belgicko a Portugalsko sa ukázalo, že majú priestor pre zvyšovanie príjmov z DPH najmä rozšírením základu DPH. K poklesu príjmov z DPH vysoko prispievajú aj podvody s DPH. Tieto nedostatky vo výbere príjmov z DPH majú negatívny vplyv na príjmy z DPH najmä v Grécku, Slovensku, v Taliansku, Rakúsku a, v menšej miere na Malte.

V zdanení životného prostredia...

... je žiaduce, aby boli environmentálne dane náležite navrhnuté a implementované do daňového systému krajín. Súčasná ekonomická klíma zdôrazňuje potrebu využiť daňový rámec tak efektívne, ako je to možné v environmentálnej politike. Aj na základe tejto požiadavky, niektoré členské štáty využívajú znížené sadzby DPH na dotácie energetických produktov. Krajiny ako Grécko, Francúzsko, Írsko, Taliansko, Luxembursko, Malta a Portugalsko zdaňujú spotrebu zemného plynu a elektriny zníženou sadzbou DPH, zatiaľ čo Belgicko, Írsko, Luxembursko a Portugalsko uplatňujú znížené sadzby pre vykurovací olej a pevné palivá.

Aktuálne sadzby spotrebných daní na energie nezohľadňujú environmentálne a energetické vlastnosti rôznych palív (napr. fosílna a obnoviteľné zdroje paliva). Najmä nafta všeobecne uprednostňovaná relatívne nízkym zdanením v porovnaní s benzínom, čo sa

objavuje do istej miery vo všetkých krajinách eurozóny. Existujú však aj výnimky medzi ktoré patria krajiny ako Belgicko, Nemecko, Grécko, Francúzsko, Luxembursko, Holandsko, Portugalsko, Slovensko a Fínsko, ktoré uplatňujú obzvlášť vysoké daňové dotácie na dieselové motorové vozidlá.

V otázke daňového riadenia a správy dane...

... väčšina krajín eurozóny čelí výzve zaviazat' sa realizovať stimulačne orientovanú politiku, zameranú na znižovanie daňovej medzery, a to zefektívňovaním výberu daní a zabránením daňových únikov. V súlade s touto výzvou bola realizovaná analýza, ktorá mala stanovené dve základné podmienky. Prvou podmienkou bolo, že veľkosť tieňovej ekonomiky sa odhaduje nad priemerom eurozóny a druhou podmienkou, že administratívne zaťaženie daňových systémov pre stredne veľké spoločnosti alebo administratívne náklady za každú jednotku výberu čistého príjmu je nad priemerom eurozóny. Výsledky analýzy ukázali, že v krajinách ako Belgicko, Grécko, Taliansko, Cyprus, Portugalsko, Slovinsko a Slovensko majú dostatočný priestor pre zlepšenie systému výberu daňových príjmov.

Záver

V súčasnom období fiškálnej konsolidácie je žiaduce venovať pozornosť otázke kvality daňového systému a návrhu takej daňovej politiky, ktorá by na dosiahnutie požadovaných politických cieľov vyžadovala minimálne náklady pri výbere daní a zároveň predstavovala minimálny negatívny dopad na ekonomický rast krajiny. V tomto kontexte sa Európska únia zamerala vo všetkých členských štátoch na realizáciu kvantitatívneho skríningu orientovaného na identifikáciu tax space a fiškálnej udržateľnosti. Určila základné oblasti, v ktorých majú jednotlivé krajiny možnosť operovať v štruktúre svojho daňového systému a implementovať ňou navrhnuté zmeny.

Príspevok sa zameriaval na teoretické aspekty kvality daňového systému a identifikáciu vplyvu štruktúry daňového systému krajiny na ekonomický rast. Poukázal na reálny vývoj zdanenia práce, kapitálu i spotreby prostredníctvom vybraných indikátorov a prezentoval aktuálne predkladané výzvy v daňovej oblasti v koncepte kvality daňového systému.

Výsledky uskutočneného skríningu predstavujú základ pre ďalšiu analýzu v oblasti skvalitnenia zdanenia a možnosť jej rozšírenia v oblasti mikroekonomických dopadov rastu konkrétnych typov dane.

Literatúra

- [1] BEŇOVÁ, E. et al. 2007. *Financie a mena*. Bratislava : Iura Edition, 392 s. ISBN 978-80-8078-142-2.
- [2] BOCCONI UNIVERSITY. 2011. *The role and impact of labour taxation policies*. Study for the European Commission, Final Report, Forthcoming.
- [3] CLARK, K. - TOMLINSON, M. 2001. *The determinants of work effort: evidence from the employment in Britain survey*.
- [4] DVOŘÁK, P. 2008. *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. Praha : C:H: Beck, 343 s. ISBN978-80-7400-075-1
- [5] EUROPEAN COMMISSION. 2007. *Taxation trends in the European Union. Data for the EU Members States and Norway*. Brussels : European Commission.
- [6] EUROPEAN COMMISSION. 2010. *Taxation papers - Monitoring tax revenues and tax reforms in EU Members States, Tax policy after crisis*. Luxembourg : Publications Office of European Union. 85 s. ISBN 978-92-79-16925-0
- [7] EUROPEAN COMMISSION. 2011. *Tax reforms in EU Members States 2011. Tax policy challenges for economic growth and fiscal sustainability*. Brussel : Publications Office of European Union. European Economy 5/2011. 137s. ISBN 978-92-79-19316-3
- [8] EUROPEAN COMMISSION. 2011. *Taxation trends in the European Union. Focus on the crisis: The main impacts on EU tax system*. Luxembourg : Publications Office of the European Union, Directorate-General for Taxation and Customs Union and Eurostat. 2011. ISBN 978-92-79-19645-4
- [9] GÁBIK, R. 2011. *Slovensko by malo zvýšiť podiel „dobrých“ daní*. In *Komentár 2011/24 IFP* [online]. [cit. 2012-09-28]. Dostupné na internete: <http://www.finance.gov.sk/Components/CategoryDocuments/s_LoadDocument.aspx?categoryId=8000&documentId=6555>
- [10] HARVAN, P. – MACHLICA, G. 2009. *Trh práce v krízovom roku 2009*. In *Komentár 2010/17 IFP* [online]. [cit. 2012-09-26]. Dostupné na internete: <http://www.finance.gov.sk/Components/CategoryDocuments/s_LoadDocument.aspx?categoryId=7792&documentId=5323>
- [11] IMF. *Financial Crises: Characteristics and Indicators of vulnerability*. [online]. 1998. [cit. 2011-11-5]. Dostupné na internete: <<http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/weo0598/pdf/0598ch4.pdf>>
- [12] JONES, L. E. - MANUELLI, R. E. et.al. 1997. *On the optimal taxation of capital income*. In *Journal of Economic Theory*, pp. 93-117
- [13] JUDD, K. 1985. *Redistributive taxation in a simple perfect foresight model*. In *Journal of Public economics*, pp. 59-83.
- [14] KLEVEN, H. J. 2004. *Optimum taxation and the allocation of time*. In *Journal of Public economics*, pp. 545-557.
- [15] KUBÁTOVÁ, K. 2003. *Daňová teorie a politika*. Praha : Aspi Publishing, 263 s. ISBN 80-863-95-1637-6.
- [16] LJUNGE, M. 2010. *Sick of Taxes? Sick Leave, Effort, Well-Being, and Taxes*. In IZA. Institute for the Study of Labour. [online]. [cit.2012-09-26]. Dostupné na internete: <http://www.iza.org/conference_files/Transatlantic2011/ljunge_m6193.pdf>.
- [17] MEGHIR, C. – PHILLIPS, D. 2010. *Labour supply and taxes*, In *The Mirrlees Review: dimensions of tax design* [online]. Adam, S.- Besley, T. -Blundell R.(eds.). 2010. Oxford University Press,

- [18] MENDOZA, E.G. et.al. 1994. *Effective Tax Rates in Macroeconomics: Cross-country Estimates of Tax Rates on Factors Incomes and Consumption*. In *Journal of Monetary Economics*. vol. 34 (3), pp.297-323
- [19] MYLES, G. D. 2009. *Economic growth and the Role of Taxation - disaggregate data*. OECD Economics Department Working Paper 715, OECD publishing.
- [20] NEMEC, J. 2011. In: MEDVEĎ, J. – NEMEC, J. et.al. 2011. *Verejné financie*. Bratislava : Sprint, 640 s. ISBN 978-80-89393-46-6.
- [21] NICODEME, G. 2008. *Corporate income tax and economic distortions*. In *CESifo Working Paper Series 2477*, Munich.
- [22] OECD. 1991. *Taxing Profits in a Global Economy - Domestic and International Issues*. Paris: OECD.
- [23] ORVISKÁ, M. 2011. *Úvod do daňovej teórie*. In: MEDVEĎ, J. – NEMEC, J. et.al. 2011. *Verejné financie*. Bratislava : Sprint, 640 s. ISBN 978-80-89393-46-6.
- [24] RAMSEY, F.P. 1927. *A Contribution to the Theory of Taxation*. In *The Economic Journal*. vol. 37, pp.47-61
- [25] SCHULTZOVÁ, A. et.al. 2009. *Daňovníctvo*. Bratislava : Iura Edition, 237 s. ISBN 978-80-8078-264-1.
- [26] SORENSEN, P.B. 2004. *Measuring the Tax Burden on Capital and Labor*. Cambridge, MA: MIT Press.
- [27] SORENSEN, P.B. 2007. *Can capital income taxes survive? And should they?*. In *CESifo Economic Studies*, vol. 53(2), pp. 172-228.
- [28] SPORINA, J. - MOLNÁROVÁ, Z. 2011. *Efektívnejšie zdaňovanie alkoholu by mohlo zabezpečiť výnos vo výške 35 mil. EUR*. In *Komentár 2011/21 IFP* [online]. [cit. 2012-09-28]. Dostupné na internete:
<http://www.finance.gov.sk/Components/CategoryDocuments/s_LoadDocument.aspx?categoryId=8000&documentId=6555>
- [29] STEJSKAL, J. 2008a. *Daňová teórie a politika*. Pardubice : Univerzita Pardubice, 94 s. ISBN 978-80-7395-097-2.
- [30] STEJSKAL, J. 2008b. *Daňová teórie a politika*. II.díl. Pardubice : Univerzita Pardubice, 87 s. ISBN 978-80-7395-146-7.
- [31] STIGLITZ, J. E. 1997. *Ekonomie veřejného sektoru*. Praha : Grada. ISBN 80-7169-454-1
- [32] ŠIROKÝ, J. et.al. 2008. *Daňové teórie. S praktickou aplikací*. Praha : C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-005-8
- [33] VÍTEK, P. 2011. *Ekonomická analýza daňových nástrojov. Doplnok č.1 k 2. kapitole*. In MEDVEĎ, J. – NEMEC, J. et.al. 2011. *Verejné financie*. Bratislava : Sprint, 640 s. ISBN 978-80-89393-46-6.
- [34] WÖHLBIER F. 2002. *Human kapital bildung und Beschäftigung: Eine Finanzpolitische Analyse*, Deutscher Universitäts Verlag.

Kontakt:

Ing. Lucia Mihóková

Katedra financií

Ekonomická fakulta

Technická univerzita v Košiciach

e-mail: lucia.mihokova@tuke.sk